

SZÉKELY-UDVARHELY

UDVARHELYVÁRMEGYE JOGÜGYI, KÖZIGAZGATÁSI, KÖZGAZDASÁGI, KÖZMIVELŐDÉSI ÉS SZÉPIRODALMI LAPJA

AZ UDVARHELYVÁRMEGYEI KÖZSÉGI ÉS KÖRJEJYZŐK EGYLETE ÉS A GAZDASÁGI EGYLET HIVATALOS KÖZLÖNYE.

ELŐFIZETÉSI ÁRAK: Egész évre 10 K. Félévre 5 K. Negyed-
évre 2 K 50 f. Külföldre egész évre 15 korona. Községeknek,
papok-, gazdasági egyleti tagok- és közs. előjáróknak egész évre
8 K. Tanítóknak, közs. és körjeijyzőknek 7 K. — Egy példány
ára 10 fillér.

Felelős szerkesztő és kiadótulajdonos

BETEGH PÁL.

Főmunkatárs: FÜLEI SZ. LAJOS.

HIRDETÉSI DIJAK: Hivatalos hirdetések 100 szóig minden
szó 4 fillér, azonfelül 2 fillér, magánhirdetések □cm.-ként 6 fillér-
többesbűri közlésnél 4 fillérért közöltetnek. Nyílt-tér sora 1 K. Hir-
detés és nyílt-tér díja előre fizetendő. — Megjelen heten ki nt
kétszer: csütörtökön és vasárnap.

Szerkesztőség és kiadóhivatal: BETEGH PÁL könyvkereskedése, könyvnyomtató és könyvkötő üzlete (Kossuth-utca), hova minden e lapot érdeklő közlemények, előfizetések
M. kir. postatakarék és Clearing számla 10,489. sz. és hirdetések intézendők. — Kéziratok vissza nem adatnak. — M. kir. postatakarék és Clearing számla 10,489. sz.

Alkoholizmus és iskola.

(P. C.) Azalatt, hogy az ország köz-
véleményét a szenvedélyek hullámai kor-
bácsolják, megakasztván minden téren a
békés haladás munkáját, egy embert nem
tudnak megátolni a közjót célzó tevén-
kenységében: Magyarországnak pihenést nem
ismerő, fáradhatatlanul ágilis közoktatás-
ügyi miniszterét, W l a s s i c s Gyulát.

Nagy áldás és gazdag eredmény lesz
az országra és a nemzetnek minden ré-
tegére, ha a jövő be fogja váltani azokat
a reményeket, melyeket a miniszter fűz
ahhoz a rendelethez, melyet a legutóbbi
napokban az ország minden foku iskolái-
hoz: a z a l k o h o l i z m u s e l l e n i
k ü z d e l e m t á r g y á b a n intézett.
Ebben a rendeletben a nemzet egy szebb és
jobb jövőjének a záloga van letéve. Kívánjuk,
hogy tanítóink és tanáraink megértsék a
miniszter szövegét, hogy tiszta értelemmel
lássák annak nemes intencióit és hogy
fokozott ambícióval fáradozzanak ezen in-
tenciók megvalósításán. Ha az illetékes
körök és közegek ezen kérdés megoldása
körüli kifejtendő tevékenységükben fel fog-
nak tudni emelkedni hivatásuk magaslatára,
akkor ebből az egy rendeletből a
magyar népre több haszon és áldás fog
hárulni, mint amennyit negyedfél évtized

alatt valódi és képzelt közjogi sérelmek
orvoslása tárgyában tengermódra ontott
írásbeli és szóbeli áradat eredményezett.

W l a s s i c s rendelete hadüzenet az
alkoholizmusnak, mely közgazdasági, köz-
egészségügyi és erkölcsi tekintetben oly
megmérhetetlen veszedelmet hozott a ma-
gyar népre s kiválóan székelységünkre. A
szemmel látható anyagi romlás mellett az
alkoholizmusnak tudandó be, kétségen ki-
vül az életerős magyar fajnak az a fizikai
aláhanyatlása és elsatnyulása is, melynél
fogva az utolsó évtizedben mind sűrűbben
fordultak elő olyan sorozó kerületek, me-
lyek a sorozó-bizottság részéről tanusított
legmesszebb menő elnézés mellett is év-
ről-évre kénytelenek voltak hátraléokban
maradni az ujonczjutalék egy részével.

A szó alatt levő rendelet az elemi
iskolán kezdve, fel az egyetemig minden
foku iskolának mindegyik osztályára nézve
kötelezőleg rendeli el, hogy megismertessék
növédekkel az alkoholizmus végzetel-
jes gyilkos hatását az emberi szervezetre,
a testi és lelki életre. Ha a gyermek kis-
korától kezdve, mikor lelke még viaszfo-
gékonyasága az impressiók befogadására,
állandóan figyelmeztetve lesz az ellenségre,
mely őt veszedelemmel fenyegeti, akkor
lelkileg és erkölcsileg vértelve, a biztos
diadal minden kritériumával ellátottan fog

a reá leselkedő bajjal szemben állni Óhaj-
tandó, hogy a kultuszminiszter rendelete,
mely nagy és fontos társadalmi átalakulá-
soknak válhatik kuffejvé, ne maradjon
elszigetelten és magára hagyatva. Ha a
társadalom és a hatóságok az ügy fontos-
ságát megillető lelkesedéssel magukéva te-
szik a miniszternek éppen oly nagy mér-
tékben hazafias, mint emberbaráti szeretet
szellemétől áthatott eszméit, akkor remél-
hetőleg elkövetkezik az a népünkre nézve
boldogabb és jobb kor, amikor vagy éppen
nem, vagy pedig hasztalanul fogja köszön-
teni a magyar embert minden utcza
sarkáról a korcsma czégére.

**Országgyűlési képviselőválasztó jogosultak
figyelmébe.** Szám 2—1903. k. p. v. Hirdetmény.
Ezennel közhírré tétetik, hogy Székelyudvarhely
rendezett tanácsu város országgyűlési képviselő
választóinak jelen évben összeirt névjegyzéke a
központi választmány által a mai napon vizsgá-
lat alá vétetett és beható megvizsgálás után az
1904-ik évre megállapított. Az így megállá-
pított és összeállított ideiglenes névjegyzék ere-
deti példánya, valamint az összeirtó küldöttség
által kihagyott választók névjegyzékének ere-
deti példánya Székelyudvarhely város kiadó-
hivatalában közszemlére kitétetik. Miről érde-
keltek azon hozzáadással értesíttetnek, hogy az
1899. évi XVI-ik törvényzikk 146. és 147. §-ai
értelmében a névjegyzék ellen saját személyét
illetőleg bárki felszólalhat. Ezen kívül mindenki-
nek jogában áll azon választó kerületben, mely-

A „SZÉKELY-UDVARHELY“ TÁRCZÁJA.

S é t a k ö z b e n .

— Irta: Fülel Sz. Lajos. —

A „Székely-Udvarhely“ eredeti tárczája.

Egyik szép tavaszi napon, Laczi fiacskámmal,
a ligetben sétálgattam. Az orgonabokrok teljes
pompájukban illatoztak. A zöld pázsit, a friss
lomb, a madárénekek, az enyhe napsugaras levegő
gyönyörködte. Laczika el is szavalta egyik
versecskéjét:

Kelepel már a gólya,
A természet mosolya
Csalogat a mezőre . . .
Pajtások, hát előre!

Egyet-kettőt labdázunk,
Katonásdit is játszunk,
Aztán szedünk virágot . . .
Ki látott szebb világot?!

Gyermekkorunk: a tavasz,
Búttan élet kora az . . .
S ha eljő az élet-nyár,
Dolgozunk — nem játszunk már.

Hipp-hopp! ide gyerekek!
Vidám kedvben legyetek.
Nem lehetett az áldott,
Ki szép tavaszt nem látott! (F. L.)

— Pompásan van Laczika! Ember légy a
talpadon! Nesze egy sósperecz!

Egy szó, mint száz, kedves és hangulatos
volt minden.

Hosszas bolyongás után leültünk egy padra.
Jól esett a pihenés, különösen Laczinak, aki sé-
tálás közben ficzánkolt, mint a lovacska, ugrált,
mint a kis bárány. Így van ez jól. A gyermeknek

mozgás kell, játék kell, friss levegő kell. Igen
természetes dolog, hogy minden a maga idején,
helyén és módjával. Játékról lévén a szó, erről
veszem a példát: Ugy-e gyermekek, ha az isko-
lában vagytok, akkor sem az idő, sem a hely
nem arra való, hogy játszodjatok. Ott tanulni
kell. De még a budapesti utcza sem arravaló s
mégis naponkint látom, hogy az élénk forgalmu
utczákon is mennyi gyermek hemzseg. Pedig a
poros levegő, a társzekerek piszkos hulladékai,
a robogó kocsik: a gyermek egészségét, életét
fenyegető veszedelmek; sok szomorú eset bizo-
nyítja ezt. És mit mondjak a játék módjáról?
Kiabálnak, ordítognak, csunya nótákat énekelnek;
a kocsikra felcsipesznek, az öreg embereket
gunyolják, az állatokat bántalmazzák, sőt a na-
gyobb gyermekek a kisebbeket püfékelik. Aztán
a sokféle utczai jelenet az erkölcsi érzésnek is
kiszámíthatlan károkat okozhat. Szóval az utcza
neveli azokat a vásott gyermekeket, akikre azt
szokták mondani: »c s i r k e f o g ó«. Jó gondol-
kozásu, finom érzésű ember gyermekét nem en-
gedheti az utczára játszani, romlani s végül el-
zülleni . . .

Ilyen gondolatok váltakoztak bennem, mi-
dön Laczi fiammal a padon pihentünk. Kevés
idő múlva egy sánta koldus vánszorgott felénk.

— Bácsikám, elfaradt, Üljön le erre a padra s
pihenjen meg! — mondtam a szegény embernek.

— Köszönöm szivességét! Aztán hálás te-
kintetet vetve reánk, helyet foglalt a pad végén.

Nem vagyok zárkózott természetű. Beszédbe
elegyedtem a koldus emberrel. Sok mindentről
folyt a szó. Ráterelődt a koldus életére is.
Mintha csak a Gondviselés a koldus által akarta
volna bizonyítani azt az állításomat, hogy a já-
ték — mint minden más egyéb — a maga ide-
jén, helyén és módjával jó.

— Itt születtem, szült a koldus. Apám papir-
kereskedésben volt alkalmazva, kis háztartásun-
kat anyám vezette. Testvéreim nem voltak s
mint egyetlen gyermeket gondol és szeretettel
neveltek. Volt ebben egy kis kényeztetés is. Bár
szülőim tiltották, mindig az utcán játszottam,
bódorogtam. A játékos gyermekből aztán pajkos,
csintalan s végül vásott fiu lett. Tíz éves lehet-
tem, mikor egy sikos téli napon társaimmal az
utcán játszottam. Egy rohanó kocszi elől men-
kültünk, de a sikos kövezeten elestem s a meg-
vadult lovak keresztül vágattak rajtam. Mint
mondani szokás, lepedőben vittek haza. Szegény
szülőim kétségbeesve siratták engedtelenségemet.
Bajom végzetes lett: kórháza szállítottak, hol a
jobb lábamat levágták, hogy életben tarthassanak.
A baikarom is béna maradt. Ettől a naptól szü-
lőim boldogsága oda volt. A bánat és betegség
sirba vitte. Egyedül maradtam a nagy világon. A
nyomorúság koldulni kényszerített, oh de ennél is
keservesebb lelkemben a vád, hogy anyám szavát
nem fogadtam meg s mindig az utcán fenteregtem.

Láttam a koldus nehéz fájdalmát, könnyeit,
miket a szomorú visszaemlékezés okozott. Más
irányba kezdtem terelni a beszélgetést. Később
alamizsnát csusztattam oda s távozni készültem.
Ekkor Laczi fiacskám felém sugott:

— Apa, adjuk neki ezt az én gyümölcs-
pénzemet is!

Intésemre oda adta pénzét Laczika is, kinek
a részvét szép piros rózsát festett az arcára.

Megcsókolom százszer ezt a szép virágot
S kedves fiacskámban szebb jövőbe látok.

Boldogsága meglesz, küzdjön bár eleget:
Boldoggá teszi az irgalom, szeretet!

Jó sziv mindenek előtt! s akkor szófogadó,
jámbor gyermekek lesznek . . .

Adja Isten!

hez tartozik, bármely jogtalan felvétel vagy kihagyás miatt a névjegyzék ellen felszólalni. A 146., 147. és 151. §-ok szerint a felszólalások május hó 5-től 15-éig adhatók be. A felszólalásokat mindenki megtekintheti s aki a 147. §. szerint felszólalni jogosítva van, azokra május hó 16-ától 26-áig bezárólag írásban észrevételeket nyújthat be. A felszólalásokról, valamint az észrevételekről az illetők kívánságára térítvények adatnak. A felszólalások és azokra tett észrevételek Székelyudvarhely rendezett tanácsu város központi választmányához intézendők és a szükséges okiratokkal felszerelve a városi tanácsnál nyújtandók be. A város tanácsa köteles a felszólalásokat és észrevételeket külön sorrendben beiktatni s a záros határidő leteltével az iktató könyvvél együtt a központi választmányának azonnal megküldeni, vagy azt, hogy felszólalás nem adatott be, bejelenteni. A város tanácsa köteles ezen hirdetőményt a város területén a szokásos módon közhírré tenni. Székelyudvarhely város központi választmányának, 1903. év április hó 25-ik napján tartott II-ik üléséből. Sz a k á t s Zoltán, közp. v. elnök. G á l f f y Endre, közp. v. jegyző.

Tapasztalati észrevételek a lótenyésztési kerületek kérdéséhez.

Irta: Lengyelfalvi báró Orbán Ottó.

(5. folyt. és vége.)

6. Miután a Mezőség Erdélyben a legjobb, legnemesebb, szép, tetszetős tenyész-ló anyaggal rendelkezik, itt nagyon helyén lenne egy elsőrangú angol telivér és egy szintén elsőrangú angol félvér tájfajta kerület létesítése. Innen nyernének anyagot: a tiszt-ló, egyéves ménésikó és a 3 éves csikó szükséglet fedezésére.

7. Ezután lehetne sorozni Marostordavármegyének a Maros-menti és a Mezőségbe benyúló részét, mely vidék szintén elsőrangú nemes tenyész-anyaggal bír. Ezt a kerületet is fekvésénél fogva: a Marosmentit angol telivér, a Mezőségbe nyúló részét pedig angol félvér kerületre kellene osztani, mert ez a kerület is első rangú katonai lovat bírna előállítani.

8. Következnek a Nyárad- és Kisküküllő-mente. Mindkét helyen megfelelne az arab faj lótenyész-kerület, mert ezen vidékek népies tenyészkanca anyaga faj-jellegénél és véralakításánál fogva szép arab lótenyésztést mutatna fel.

Ezen kerület adná a szép és jó (Manschaft) tüzerlegénységi lovat.

10. Mivel Hunyadvármegyében csak a birtokos osztály kezén van számottevő tenyészanyag, míg a nép kezén csak apró, hegyi ló van, ez utóbbinak emelésére lipiczai tenyészkerületet kellene alkotni. Ez által az ott lévő selejtes lóanyag jobb minőségű lófajtára változnék át.

11. Hunyadvármegyéből lépünk át Szabvármegyébe. Ennek a vármegyének szintén szép lótenyésztése van, de miután az a földmives-osztály kezében van, a lóállományt igára és terhes mezei munkára használják fel. Ez okon Szabvármegyéből egy Gidrán lófajta kerületet lehetne alkotni. A Gidrán-törzs ivadékai erős, kifejlett testalkotással bírnak, jó hustartó lófaj; igára és földmivelésre véralakításánál fogva igen alkalmas. Ezenkívül katonai célokra jó huszárlónak, nehezebb dragonos lónak és a fejlettebbek még ágyuszlónak is alkalmasok.

12. Szabvármegyének szomszédja Fogaraszvármegye. Ebben számottevő lótenyésztés nincsen, mert oláhajku lakossága nem törődik a lótenyésztés nehéz munkájával; megmaradt napjainkig az egyszerű havasi mokány-ló tenyésztése mellett, de azért ott is fel lehetne karolni a lótenyésztést. Fogaraszvármegyéből egy lipiczai lótenyészkerületet kellene csinálni. Miután az állam fogaraszvármegyei birtokain jó sikerrel tenyésztik a lipiczai lovat, az ottani nép kezén lévő satnya anyagot is fel lehetne okszerű kezelés mellett javítani.

13. Fogaraszvármegyéből vonulunk át Nagyküküllővármegyébe; ott talán a lótenyésztés iránt érdeklődő több látni valót talál. Nagyküküllővármegyében van ma Erdélyben a legvirágzóbb lótenyésztés, a mely 3 éves csikókban és huszár remondalovakban akkora mennyiséget állít ki évente, a mennyit három-négy más vármegye sem bír felmutatni. Ennek a vármegyének Kóhalom vidékén fekvő száz községei egy századdal ezelőtt kezdették nemesíteni lóanyagukat, mert a korábbi időkben Erdély elsőrendű lótenyésztéséből szereztek be az apaméneket. Az apalovak meg-

vételénél nem azt nézték, hogy mi az ára a lónak, hanem hogy milyen minőségű a ló. A legmagasabb árak mellett vásárolták be az apaméneket. Minden község két-három apalovat tartott és azokat szabadon járatta a ménesben. Első osztályú rétekből csináltak legelőnek lókereteket. Ilyen kezelés mellett lóanyaguk egészen átalakult. Az utóbbi időben a szabadmének tartásától a községek eltiltattak ugyan, de ezzel szemben kárpótlást kaptak azzal, hogy közelükbe helyezték a homoródi méntelep-osztályt, hol mind elsőrangú méneket kapnak. Azon községek pedig, a melyek saját méneket tartnak, az apalovakat szintén az államtól kapják kedvezményes fizetési feltételek mellett. Tehát Nagyküküllővármegye ezen csoportjába eső községeinek eddigi áldozatkészségét és a lótenyésztés terén tett előhaladását méltányolva, ebből a vármegyéből egy elsőrangú angol félvér tenyészkerületet kellene alkotni, hogy az általuk czél szerűen folytatott és főtartott lótenyésztés jövőben is viruló állapotban maradjon.

14. Végül következnek Udvarhelyvármegye. Egy korábbi közleményemben már jeleztem, hogy Udvarhelyvármegye három szolgabírói járását a helyi viszonyoknak megfelelően négy tenyészési vidékre vélem osztani. Még pedig az udvarhelyi járás havasalji részét arab faj-ló tenyésztésre, ugyanezen járás sóvidéki részét lipiczai ló-faj tenyésztésre; a homoródi járás községeit Gidrán fajtá lótenyésztésre és a székelykeresztúri járást angol félvér tenyésztésre. Ha ezen tervet szerint nyernék megoldást a tájfajta lótenyészkerületek elhelyezése, a tenyésztőknek módjukban lenne a felsorolt igényeknek megfelelő lovakat tenyészteni és abból szép jövedelemhez jutni.

Ezek a lótenyészkerületek felállítására vonatkozó szerény nézeteim. Lehet, hogy sokban tévedek, mert tévedni emberi dolog, de ha feljegyzéseimben valami használható tájékoztató lenne, azokra felhívom a magas földmivelésügyi kormány figyelmét.

Tan- és nevelésügy.

Főlvételi értesítés a székelyudvarhelyi m. kir. állami kö- és agyagipari szakiskolába. Cél: négy éves tanfolyam alatt a tanulókat gyakorlatilag képzett, elméletileg művelt iparosokká nevelni. Rendes tanulókat felvételnek: a) akik legalább 2 középiskolai vagy 6 népiskolai osztályt végeztek, esetleg a tanonciskolát 3 éven át jó sikerrel látogatták; b) akik 12 éves kort elérték és ép, egészséges, kifejlett testalkattal bírnak. A főlvételi folyamodványhoz csatolandók: a) keresztlevelel, b) iskolai bizonyítvány, c) az atya vagy gyám kötelező nyilatkozata arról, hogy a felvett ifju a szakiskola IV. évfolyamát teljesen bevégezi, d) orvosi és ujjraoltsági bizonyítvány. A tanítás teljesen díjmentes. Műhely-biztosíték czimén hat korona az intézet pénztárába befizetendő. Szegénysorsu, de jó magaviseletű és szorgalmas tanulók egész, vagy fél ösztöndíjban részesülnek, ha szegénységüket hitelesen igazolják. Az intézettel kapcsolatosan internátus áll fenn, amelyben a nem ösztöndíjas tanulók ez idő szerint 15 korona 98 fillért fizetnek. A főlvételi illetőleg ösztöndíj iránti kérvények az intézet felügyelő-bizottsághoz czimezve, legkésőbb folyó évi augusztus hó 10-ig az igazgatósághoz nyújtandók be. Egyébben az iskola évi értesítője nyújt tájékoztatást, amelyet az intézet igazgatósága kívánatra készséggel küld meg az érdeklődőknek. Székelyudvarhely, 1903. május hóban. Az igazgatóság.

Felvétel a nagyszabeni tanítónőképző-intézetbe. A következő 1903—1904. tanévre az I. osztályba felvételért folyamodhatnak 14. életévüket betöltött olyan leányok, kik a felső leány-népiskolát, a polgári-, vagy felsőbb leányiskola, vagy a leánygimnázium négy alsó osztályát sikerrel végezték. Felvételi vizsgálat nélkül, de pályázati kérvények alapján történik a felvétel. A felvételi kérvényhez a következő okmányok csatolandók: 1. Keresztlevelel 2. Iskolai bizonyítvány a megelőző isk. évről s az idej. időszaki értesítő 3. Orvosi bizonyítvány a folyamodónak a tanítói pályára alkalmas voltáról. A kérvényben kiteendő, hogy bennlakó, vagy bejáró akar-e lenni a növendék. Bennlakási havi díj 18 forint (36 korona). A kérvényeket az intézeti igazgatósághoz június hó 15-i g kell benyújtani. A főlvétel július hó első napjaiban lesz elintézve, miről az érdekeltek azonnal értesítést nyernék. A III. osztályba felvehető, akik kisdövényőni oklevelet szereztek, vagy a felsőbb leányiskola, esetleg a leánygimnázium hat osz-

tályát végezték. Az ilyen tanulók az I. és II. évfolyam különböző tárgyakból vizsgálatot tesznek. A bennlakásról prospektust szívesen küld az igazgatóság. Nagyszabon, 1903. május 4-én. Dr. Bilinszky Lajos, képző-int. igazgató.

Irodalom.

A francia forradalom a legnagyobb esemény, a mi az újabb korban megrázta a nyugot-európai emberiséget. A XVIII. század szelleme az anyagi és szellemi munka felszabadítására, az egyházi és világi önkény eltörlésére, az emberi nem boldogulására törekedett, az erkölcs, humanitás és haladás útján. Igaz, hogy nem számolt a hagyományra és nem vette tekintetbe, hogy nemcsak az elnyomás és visszaélés fejlődött történelmi alapon, hanem minden emberi intézmény és erkölcs. Nemes uton, filozófus iróktól, filozófus kormánytól várta a haladást, nem a szervezetlen és szilaj sokaságtól, amely pedig később elemi erővel mégis beleavatkozott a megújulás programjába. Így jött létre a szellemi egység a politikai ügyek megítélésében, mely ép oly jellemző a XVIII. századra, mint a renaissance a Középkor végére nézve. Csak egy kivétel van, Jan Jaques Rousseau. Ő nem haladást kíván, hanem visszatérést a természeti állapothoz. Nem szabadságot akar, hanem egyenlőséget, nem kételkedést, hanem meggyőződést. Liberális volt minden ízében, de demokratikus nem volt. Ez Marczali Henriknek főszempontja a francia forradalom történetének megírásában, mire a Nagy Képes Világtörténetben vállalkozott. Egész nagy tudása, rengeteg tanulmánya, éles történelmi kritikája összeolvadnak ebben a munkájában. A francia forradalomról szóló X. kötetből most megjelent füzet a mű 182. füzeté. Egy füzet ára 60 fillér, egy kötete díszes félbőr-kötésben 8 frt. Kapható minden hazai könyvkereskedésben s részletfizetésre is a kiadóhivataltban: Révai Testvérek Irodalmi Intézet Budapest, VIII. Üllői-ut 18

Különfélék.

Időjelzés a meteorologiai intézet május 6-iki távirati jelentése szerint: Enyhe, elvétve csapadék, változékony.

Személyi hír. Mörkenstein János cs. és kir. altábornagy kedden Kolozsvárról városunkba érkezett. A helybeli katonaságot megismertette és mai napon tovább utazik.

Kirendelések. Dr. Damokos Andor, vármegyénk alispánja Lakatos Tivadar központi közigazgatási gyakornokot a homoródokládi; Török Mihály központi irnokot pedig a székelykeresztúri szolgabírószághoz rendelte ki ideiglenes szolgálatra.

A májusi előléptetések városunk cs. és kir. tisztikarában is változást jelentenek. A legfelsőbb királyi kegy társadalmunk két igen kedvelt és rokonszenves tagját tüntette ki. Ugyanis Freyberger Miksa I. oszt. századost őrnagynak és Ujvárossy Károly főhadnagyot századosnak nevezte ki a felsőes ur.

Egy főszolgabíró ünneplése. Szabady Tivadar, az okládi járás csakhamar népszerűvé lett derék főszolgabírójára tiszteletére az okládi uri kaszinó szombatn igen sikerült társas vacsorát rendezett, melyen a helybeli tagok kivétel nélkül résztvettek és vidékről is többen voltak jelen. Harmath Jenő kir. járásbíró magas szellemű beszéddel üdvözölte az ünneplést, aki hálaát nyilvánította a megtiszteltetésért. Még számos szép beszéd hangzott el s a vig társaság a hajnali órákban oszlott szét.

Dózsa János brassói m. kir. áll. ipari szakiskolai igazgató, a kereskedelemügyi miniszter megbízásából szombaton délután városunkba érkezett s az iparos tanonciskolát úgy itt, mint másnap Székelykeresztúron Sziklay P. Gyula kir. tanfelügyelővel megvizsgálta.

Vármegyénk iparfejlesztő bizottsága tegnap délelőtt kishalmgyi Hollaky Arthur főispán elnöklete alatt a vármegyeház kistermében ülést tartott, melyen tárgyalás alá vették Rápolti, Kun és Tóth helybeli műszövő iparosoknak az eddig élvezett államsegély felének elvonása miatt beadott kérésüket. Az ülésekből kifolyólag Hollaky főispán elnök vezetésével Solt Adolf ker. ipar-

felügyelő, dr. Damokos Andor alispán, Sándor Mózes és Solymossy Endre tagokból álló bizottság szállott ki a műszövő műhely megvizsgálására. A helyszíni szemlének — mint értesülünk — a derék székely műiparokra nézve kedvező eredménye lesz, a mennyiben a nyert tapasztalatok alapján a bizottság valószínűleg a teljes segély folyósítását fogja ajánlatba hozni a kereskedelemügyi miniszternek.

— **A tanuló ifjuság Rákóczi emlékénepe.** A helybeli róm. kath. főgimnázium négy felső osztályának ifjusága hazafias lelkesedéséből kifolyólag igen szép emlékiratot küld Budapestre, hol e hó 10-én országos ünnepélyt rendeznek II. Rákóczi Ferenc nagy fejedelem emlékére. Az emlékirat szövege a következő:

„A székelyudvarhelyi róm. kath. főgimnázium ifjusága az 1903. május hó 10-én Budapesten II. Rákóczi Ferenc emlékeztetőre rendezendő országos ünnepén szívben, lélekben a nagy szabadsághős emlékéhez méltó kegyelettel, a magyar ifjusághoz méltó lelkesedéssel részt vesz a kegyeletnek és lelkesedésnek nemcsak szavakban, de tettekben is kifejezést ad abban az ünnepélyben, melyet ő maga rendez június havában. A székelyudvarhelyi róm. kath. főgimnázium 307 tanulója közül a négy legfelsőbb osztály tanulóinak névaláírása.”

— **Meghívó.** Az „Udvarhelyi ref. ehm. egyházi értekezletének” Etéden, 1903. évi június hó 11-én (csütörtökön) tartandó évi közgyűlése alkalmával a megjelent vidéki közönség tiszteletére alulírott rendező bizottság műsorral egybekötött zártkörű táncestélyt rendez az állami iskola helyiségeiben, melyre az érdeklődő közönséget tisztelettel meghívja. Belépti díj: személyjegy 1 korona 20 fillér; család-jegy 3 korona. Tiszta jövedelem az Ehm. Értekezlet javára fordítatik. Rendezők: Baczó Lajos, Bálint Zoltán, Biró Lajos, Csia Kálmán, Demeter Mihály, Dombi Géza, Elekes György, Fülöp Árpád, Márton Árpád, Orbán József, Péter Sámuel, Piros Aurél, Rozsondai István, Simó Lőrincz, Simon Mihály, Szalonai Béla, Szilágyi Béla, Szász Ferencz, Vargyas Ferencz. Műsor: 1. Nyitány; játsza a cigány zenekar. 2. Szaval Orbán József, siklódi ref. lelkipásztor. 3. Népdalegyveleg; előadja a vidéki papok és tanítók dalkara. 4. Szaval Márton Árpád, küsmődi ref. lelkipásztor. 5. Kuruczdalok; előadja a fentti dalkar. Elszállásról, vendéglősről, jó borról, jó zenéről gondoskodott a rendezőség.

— **„A székelyföldi arányosításokról”** czim mel dr. Török Albert, Udvarhelyvármegye nyugalmazott főispánja, minden sorában és betűjében székely hazafias szellemtől áthatott, egy ivnyi terjedelmű röpiratot irt és adott ki. Az érdekes füzetkét — mely a czimül vett és a Székelyföldön nagyfontossággal bíró kérdést behatóan, adatok alapján tárgyalja s annak megoldására javaslatokat is tesz — ajánljuk az illetékes körök méltó figyelmébe.

— **Népnépelely.** Etéden, 1903. június 11-én (csütörtökön) délután 4 órakor kezdődőleg, az Udvarhelyi ev. ref. egyházmegye egyházi értekezletének évi rendes közgyűlése alkalmával nagy népnépelely lesz a következő műsorral: 1. Felvonulás a piacztérről cigányzenekar mellett a népnépelely helyére. 2. Versenyfutás I. díj 1 korona, II. díj 50 fillér. 3. Lepényevés. A győztes díja 1 korona. 4. Sulydobás. I. díj 2 palack sör, a II. díj egy palack sör. 5. Zsákbatúzás. I. díj 1 korona, II. díj 50 fillér. 6. Czéllövés, egy egy ötven lépésre felállított kakasra. A győztes díja 5 üveg sör. 7. Táncverseny. Díj 5 üveg sör. 7. Táncverseny. Díj 5 üveg sör. A versenyek alatt tombola, confetti lesz. Egész délután látható külön belépti díj mellett egy régiségtár. A belépti díj versenyezésre jogosít, kivéve a czéllövést, hol egy lövés díja 10 fillér. Belépti díj a versenypályára 20 fillér, a Régiségtárba 10 fillér. Ezen népnépelelyre a n. é. közönséget tisztelettel meghívja a rendezőség.

— **A mézárós- és hentesipar gyakorlása** tárgyában a kereskedelemügyi miniszter rendeletet adott ki, mely szerint azon mézárósok, akik a mézárósiparra szóló iparigazolványuk alapján a hentesipart is folytatják, záros határidő alatt ezutóbbira külön iparigazolványt kötelesek váltani.

— **A telefondijak mérséklése a sajtó részére.** Láng Lajos kereskedelmi miniszter a hírlapok részére az éjjeli belföldi távolsági forgalomban történő beszélgetések után 50 százalékos díj-kedvezményt engedélyezett.

— **Tüzeset városunkban.** Vasárnap délelőtt fél tíz órakor özv. Fröhlich Zsigmondné Batthyányi-terti telkén, a Reiner János mézárós által faanyagból épített jégverem egészen a benne levő jégig leégett. A kárt hivatalos becslés szerint 220 koronára teszik. Az épület és jég biztosítva volt. A tűz keletkezésének oka eddig ismeretlen.

— **Versenydíjak.** A hejjasfalvi áll. iskola helyreállítására és meléképületek létesítésére 5588 K 92 f. összeggel május 12-én d. e. 10 órakor Segesvárt az áll. ép. hivatalban. Bánatpénz 5 százalék. — **Lemneke közönségben** (Nagyküküllővárm.) építendő új községi munkálataira 20,673 K 75 f. összeggel május 12-én d. e. 10 órakor a nevezett község előjáróságánál. Bánatpénz 5 százalék. — **A nagyenyedi orsz. feyintézet** iparüzletének 50 métermáza mosatlan fehér cigája és ugyanannyi usztatott fésűsgyapju szállítására május 18-án d. e. 10 órakor. Bánatpénz 5 százalék.

— **A sör és a népuralom** Érdekes témával foglalkozik egy francia tudós, aki tudományos adatok alapján a népuralom kérdését kapcsolatba hozta a sörivással. Azt állítja ugyanis egy tudományos értekezésben, hogy a sörfogyasztás emelkedésével arányban áll a népek hatalma, míg az alkohol-fogyasztás fokozatos emelkedése az illető népfaj súlyosodását segíti elő.

— **Az Agrária magyar gépforgalmi részvénytársaság** minap tartotta alakuló közgyűlést 200.000 korona alaptőkével Budapesten. A vállalat üzletköre a gépipar, és különösen a mezőgazdasági gépipar bizományszerű eladása és közvetítése. Ezen czél által vezéreltetve a vállalat hazai gyártmányok beszerzésére vonatkozólag mindig készséggel fog a gazdaköröknek, de bárkinék is felvilágosítással szolgálni, s figyelmüket állandóan oda fogja irányítani, hogy szükségleteiket a magyar gyártmányokkal fedezzék.

— **Uj zeneművek.** Rózsavölgyi és Tarsa budapesti cs. és kir. zeneműkereskedők kiadásában számos új zenedarab jelent meg. Különösen figyelemre méltók Baka-Baitz Irma szerzeményei: Magyar népdalok. Automobil induló. A magyar népdalok egyikének szövegét Fülel Sz. Lajos ismert író és költő, a „Székely-Udvarhely” nagyérdemű főmunkatársa irta.

— **Mozgalom a magyar söripár érdekében.** A közel jövőben egy magyaránny, a legszeleesebb körre kiterjedő mozgalom megindítását várhatjuk, melynek czélja: a külföldi és nevezetesen az osztrák és cseh sörök kiküszöbölésével, a magyar söripár termékeinek minden téren való terjesztése. A magyar ipar pártolása és felsegélése érdekében meginduló mozgalom joggal számít a nagyközönség osztatlanul megnyilatkozó jóindulatú támogatására annyival inkább, mivel a külföldi sörgyárak ügynökei az értéktelen, a magyar sörökkel tartalom és táperő tekintetében össze sem hasonlítható osztrák és különösen cseh sörökkel fogyasztóközönségünket valósággal elárasztották. A külföldi sörök e terjeszkedése, mivel nem kizárólag és nemcsak a magyar sörgyártás, hanem egyuttal nemzetgazdaságunk összes tényezőit, a gazdát, a kereskedőt, az iparosokat és munkások ezreit is érinti, méltán vonta magára társadalmunk legelőkelőbb intéző köreinek figyelmét. Ezzel a mozgalommal kapcsolatosan jóleső örömmel regisztráljuk, hogy székely anyavárosunkban — ugyszólva — kizárólagosan magyar sört fogyasztó közönségünk, ami nagyrésztben hazafias vendéglőseink érdeme.

— **Dankó Pista** dalos ajaka immár örökre elnémult. Ha testi hüvelyét el is ragadta tőlünk a kérélhetetlen sors, lelke itt maradt. Benne van dalaiban, azokban a kimondhatatlan édes-bus dalokban, amelyek lelkéből fakadtak s melyek még az utókornak is élő bizonyítékai lesznek: volt a magyar nemzetnek egy poétalelkű dalosa, ki szíve megnyilatkozásait igaz dalgyöngyök alakjában örökségképpen reánk hagyta. Dankó 50 legszebb eredeti nótája énekhangra, zongora-, vagy czimbalomra kapható 4 koronáért a „Székely-Udvarhely” kiadóhivatalában (Betegh Pál könyv-, papir-, író- és rajzszerkesztésében) Székelyudvarhelyt, Kossuth-utca 15. sz.

— **„Régi magyar vitézek felirata egy római katakombában”** czim alatt tartott a minap Récesy Viktor dr. felolvasást a Szent István-társulat tudományos osztályában és fejtegette azt a feliratot, melyet Rómában a második öskeresztény archeológiai kongresszus alkalmával a Domitilla katakombában talált. Savoyai Eugen pétervárad, temesvári és belgrádi győzedelmeire vonatkoznak ezek, melyek után a magyar vitézek a ke-

reszténység fővárosába zarándokoltak, hogy az első keresztények egyik földalatti bazilikájában adjanak hálát a magyarok Istenének a törökök fölött vívott győzelemért. Felolvasó a régebbi nevezetes magyar római zarándokok és utazók társaságában mutatta be ezeket a vitézeket, kik hazánkból századokkal ezelőtt fordultak meg az örök városban.

— **Hemopatia** (Vérgyógyítás). E hathatós és fényes eredményeivel magában álló gyögmód a legrövidebb idő alatt megnyerte a felső és legfelsőbb körök bizalmát és mint legbiztosabb és legjobb gyögmód lett elismerve. A már ezekre menő gyögyult, mint lelkes apostol terjeszti e kezelést, mely kellemes, egyszerű és a hivatás teljesítésében nem gátol, de eredményeiben tökéletesebb, mint bármely furdó vagy intézeti kezelés. Dr. Kovács J. fővárosi orvos, ezen gyögmód megalapítója és egyedüli képviselője, most kezditavaszi kurát, melyek — mint tizenöt évi tapasztalatait mutatja — a képzeltetől legszebb sikerrel járnak a s t h m a, szív, tüdő, vese, gyomor- és bélbajoknál, ideg- és ésségkényl (neurasthenia), (hysteria) és makacs bőrbajoknál. Öszintén ajánljuk e felsorolt bajok egyikében szenvedő, de eddig fel nem gyögyult betegeknek, hogy vegyék elsősorban a vérgyógyítást igénybe. Dr. Kovács J., kinek Budapest, Váci-köut 18 sz. I. emelet alatt egy e czélnak szolgáló rendelő intézete van, ott naponta betegeket fogad és meghívásokra betegeket látogat a fővárosban és a vidéken. Levélbeli megkeresésre szívesen felvilágosítással és tanácsal szolgál.

— **Rövid hírek.** A király valószínűleg pénteken délután 3 órakor Bécsből Budapestre utazik. Ő felsége e hó 22-ig marad székesfővárosunkban — A gorilla fölfedezője, Paul Belloni du Chailu, a híres afrikai utazó 68 éves korában meghalt Szent-Péterváron. — Diszgyűlést tartott a budapesti Filharmoniai Társulat a Nemzeti Színházban, mely alkalommal ezen nagyfontosságú egyesület főnállásának ötvenedik évfordulóját ünnepelte. — Keleten valóságos vérfürdőt rögtönöztek a macedonok. Szaloniki város és környékén mintegy 40 helyen dinamit-bombákat robbantottak szét. Egyes szaloniki-i jelentések a halottak számát 500-ra teszik. A helyzetet nagyon aggasztónak mondják. — Marokkó államban lázadás tört ki és a rablók egyre garázdálkodnak. Egész marhacordákat rabolnak el és falukat fosztanak ki.

— **Vizsgai íráslapok** igen finom papíron, csinos kiállításban, olcsó árak (100- a 90 fillér) mellett kaphatók a „Székely-Udvarhely” kiadóhivatalában (Betegh Pál könyv-, papir-, író- és rajzszerkesztésében) Székelyudvarhelyt, Kossuth-utca 15. sz. a.

— **Jó tanács.** Mindazoknak, kik pázsitot akarnak létesíteni, ajánljuk, hogy szerezzék be Maithner Ödön csász. és kir. udvari magkereskedéséből Budapesten a »Sétateri« vagy a »Margitszigeti« fűmagkeveréket. Ezeket már 29 éve szállítja Maithner Budapest és a Margitsziget oly bámulatra méltó és gyönyörű sétateri részére.

Közgazdaság.

Az Udvarhelyvármegyei Gazdasági Egyesület.

Sz. 182—1902.

Meghívó.

Az Udvarhelyvármegyei Gazdasági Egyesület választmánya folyó évi május hó 12-én d. u. 3 órakor a vármegyei ház kistermében

választmányi ülést

tart, a melyre a választmány tagjain kívül a vármegye löheremag-termelést foglalkozó kis- és nagygazdái is meghívotnak.

Tárgysorozat:

1. A m. kir. rovtartani állomás kiküldöttének a löheremag termelést veszélyeztető »Apion« bogár ellen való védekezést ismertető előadása.
2. Az O. M. G. E-nek a Székelyudvarhelyt létesítendő gépkiallítás, illetve gépmertetésre vonatkozó átirata.
3. Folyó ügyek.

Az elnökség kéri a választmány tagjait, hogy a tárgysorozat első pontjára való tekintettel az ülésre minél több löheremag termeléssel foglalkozó gazdát meghívni sziveskedjék.

Székelyudvarhelyt, 1903. április hó 30-án.

Az elnökség.

Apró hirdetések.

E rovatban minden szót 4 fillérért, vastagabb betűvel 8 fillérért közöl a kiadóhivatal.

Jutányos áron

ELADÓ egy teljesen jó karban levő karambol tekeasztal. Értekezhetni lehet a Székelyudvarhelyi társalgó-gazdája: Adám Alberttel.

KÁLLAI GYÖRGY

épület- és bútort-asztalos, aki minden e szakba vágó munkát a mai igényeknek megfelelő előnyös árban és szolid kivitelben készít, — **üzletét**

folyó évi április 24-től Szombatfalva városrészben

a báró Orbán Balázs utca 13. házszám alá — Zárug Antal fűszerüzletével szembe — helyezte át. Kéri ezen a helyen is a n. é. közönség szives pártolását.

Fagylalt a legkülönbözőbb krémekkel, úgy pompás cukrászsütemények is friss minőségben állandóan kaphatók: *Ernst György cukrászatában* Székelyudvarhelyt, Deák-tér 15. sz. alatt. Vidéki megrendeléseket pontosan teljesít.

STANDARD

életbiztosító-társaság Edingburghban, Angolhon. — Alapított 1825.

Magyarországi fiók:

Budapest, IV. Kossuth Lajos-utca 4. szám. (Standard palota.)

Evi bevétel	32,000,000 K.
Kiutalt nyereségrészek ..	170,000,000 „
Vagyon	260,000,000 „
Halálesetek folytán kifizetve	520,000,000 „

A „Standard” kötvényeinek nevezetesebb előnyei: Kétségtelen biztonság. Alacsony díjak. Szabad világkötvények. Kötvények érvényben tartása díjfizetések elmulasztásánál. Tökésítés és előre megállapított visszaváltási érték. Megtámadhatatlanság. Feltétlen fizetés öngyilkosság esetében egyévi fennállás után. Szabad háború-biztosítás népfelkelők részére. Díjtáblázatok kívánatra küldetnek. Bővebb felvilágosítás a Székely-Udvarhely-kiadóhivatalában Székelyudvarhelyt (Kossuth-utca) nyerhető.

Művészi arczképek Kossuth-u. 14. sz. a.

Van szerencsénk egy a helyi, mint a vidéki mélyen tisztelt közönség szives tudomására hozni, hogy Kolozsvárról Székelyudvarhelyt Szabó József ur Kossuth-utcában lévő házában rövid ideig tartamra a mai kor igényeinek legmesszebb menő határáig megfelelő műfényképzeti t e r m e t nyitottunk. Minden fényképzeti felvételeket, életnagyságu brom-ezüst nagyításokat, aquarell és olaj, platina tipiák, rigment, színes dia pozitív képek- és színes fényképeket a legújabb mód szerint művészies kidolgozással, jutányos árban készítünk.

Dunky fivérek cs. és kir. udv. fényképészek
Kolozsvár—Miskolcz—Deés.

Helyi művezetője:
K. VALINÁ ILLÉS.

Előállítok templomi és iskolai berendezéseket.

Pártoljuk a székely műipart.

Hivatkozva előbb megjelent hírdésemre s körletemre, van szerencsém a n. é. közönséggel tudatni, hogy 8 év óta jó hírnévnek örvendő és segédgépekkel felszerelt

MŰASZTALOS-ÜZLETEMET

1903 május hó 1-én **Székelyudvarhelyt, Arpad-utca 25. szám** alatt (a főreáliskola közelében) megnyitottam. — Előállítok mindennemű stílusú bútort-remeket, honi vagy külföldi fanemekből, hálószobák, ebédlők irodák, üzletek stb. berendezését a leg egyszerűbbtől a legszebb mű kivitelig. Ugyszintén készítek a butorberendezésekhez tartozó mindennemű és fajta esztergályozott munkákat izlésesen. — Több éves száraz anyaggal rendelkezem s így előre is biztosíthatom a tartós munkát. Árfeltételeim bármely idegen forgalmi árjegyzéknél bebizonyíthatóan előnyösebb. S minthogy képesítem külföldön és az ország legelső műiparosainál a fővárosban nyertem, bútort-remeket rézdiszítással is előállítok.

2 tanuló felvétetik, iskolázott előnyben részesül.

Magamat és műasztalos-üzletemet a n. é. közönség nemes pártfogásába ajánlván, vagyok illő tisztelettel:

VIZI FLORIS műasztalos.

Esztergályozott butor berendezést és egyes butorokat készletbe is tartok.

RÉPÁTI VIZ hazánk legkitünőbb ásványvize, ujonnan érkezett friss tavaszi töltés

HAÁB és HEITZ és GÁL JÁNOS UTÓDA

főraktárában **SZÉKELYUDVARHELYT**

NAGYON MÉRSÉKELT ÁRBAN KAPHATÓ.

Dr Purjesz Zsigmond professzor a következőképpen nyilatkozik:

Bizonyítom, hogy a Répáti-savanyuvizet a nyakbántások hurutos bántalmái ellen ismételtén jó sikerrel alkalmaztam.

Dr Lengyel Béla m. kir. egyetemi tanár szakvéleménye a következő:

A K.-Impér Répáti-savanyuviz a jók között is a legjobbak közé tartozik, nemcsak mint élvezeti ital kitünő, hanem mint gyógyító ital is megbecsülhetetlen, stb. stb. Eméztési és vizeleti nehézségeknél, gyomor- és vesebajoknál, gyuladással, hólyag- és köszvényes bántalmak ellen stb. stb. felülmulthatlan.

Kapható továbbá minden előkelőbb vendéglőben.